

Konkurences padome

Angļu valodas mācību līdzekļu izplatīšanas tirgus uzraudzība

Noslēguma ziņojums

Rīga
2018

Satura rādītājs

Ievads	3
1. Konkrētais tirgus	3
2. Angļu valodas mācību līdzekļu izplatīšanas struktūra	4
3. Izplatīšanas līguma ietekmes novērtējums	7
4. Secinājumi	10

Ievads

- 1 Konkurences padomē (turpmāk - KP) tika saņemts iesniegums, kurā lūgts izvērtēt ekskluzīva izplatīšanas līguma (turpmāk - Izplatīšanas līgums) noslēgšanu starp SIA „Jānis Roze” un Platforma Dystrybucyjna „Edu-Książka” Sp. Z.o.o. (turpmāk – Platforma), kas kopš 2017. gada maija ir angļu valodas mācību līdzekļu izdevēja *Pearson* ekskluzīvais izplatītājs Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīs¹.
- 2 Saņemtā iesnieguma sakarā KP uzsāka tirgus uzraudzību par Valsts izglītības un satura centra (turpmāk - VISC) apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu izplatīšanu (turpmāk – Uzraudzība), kuras ietvaros tika analizēts VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu iepirkuma un vairumtirdzniecības tirgus, tajā skaitā pievēršot uzmanību tādām vairumtirdzniecības segmentam kā angļu valodas mācību līdzekļu piegādes skolām. Par Uzraudzības mērķi tika izvirzīts apzināt VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu izplatīšanas sistēmu Latvijā, noskaidrot tirgus dalībniekus, kuri izdod, iepērk un izplata VISC apstiprinātos angļu valodas mācību līdzekļus. Kā arī Uzraudzības ietvaros KP vērtēja, vai Izplatīšanas līguma noslēgšana rada konkurences ierobežojumus VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu iepirkuma tirgū un vai noslēgtais līgums ir uzskatāms par aizliegtu un spēcā neesošu saskaņā ar Konkurences likuma (turpmāk – KL) 11.panta pirmo daļu.
- 3 KP pārbaudīja, vai Izplatīšanas līgums atbilst Regulai Nr.330/2010² (turpmāk – Vertikālo ierobežojumu regula), Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumiem nr.797 „Noteikumi par atsevišķu vertikālo vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam” (turpmāk - Noteikumi Nr.797)³ un Pamatnostādņēm vertikālo ierobežojumu jomā⁴.

1. Konkrētais tirgus

- 4 Saskaņā ar KL 1.panta 4.punktu konkrētais tirgus ir konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu. KL 1.panta 5.punktā noteikts, ka „konkrētās preces tirgus – noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības”.
- 5 2007.gada tirgus uzraudzības publiskotajā ziņojumā⁵ KP secināja, „(..) *ka visa VISC apstiprinātā mācību literatūra nav iekļaujama vienā konkrētajā preču tirgū, bet gan tā segmentējas pa vairākiem preču tirgiem. Jāņem vērā, ka mācību grāmatas dažādos mācību priekšmetos un dažādām klasēm nav savstarpēji aizstājamas no pieprasījuma puses, un vienīgā alternatīva, piemēram, 4.klases matemātikas grāmatai var būt tikai cita izdevēja attiecīgā priekšmeta mācību grāmata 4.klasei. Katrs no izdevējiem pamatā specializējas noteiktu mācību grāmatu izdošanā. Izdevējs, uzsākot izdot mācību*

¹ 2017.gada 2.maija izplatīšanas līgums starp SIA “Jānis Roze” un Platforma

² Vertikālo ierobežojumu regula Nr.330/2010, pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010R0330&from=LV> 4.pants.

³Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumu nr.797 „Noteikumi par atsevišķu vertikālo vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam” 8., 8.1., 8.2. un 12.punktā

⁴ Pamatnostādnes vertikālo ierobežojumu jomā 2010/C130/01, 48., 50.p., pieejams: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52010XC0519\(04\)&from=LV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52010XC0519(04)&from=LV)

⁵ Konkurences padomes publiskais ziņojums par mācību grāmatu tirgu, Pieejams KP mājas lapā <https://www.kp.gov.lv/documents/dc0f82bf3b716f487f7d3a2f46869c204af4ce46> 2., 3. lp.

grāmatu noteiktā priekšmetā, pamatā turpina to izdot arī nākošajām klasēm, tādā veidā nodrošinot izglītības pēctecību”.

- 6 Ņemot vērā iepriekšējo KP praksi⁶, arī šajā Uzraudzībā KP secina, ka dažādu izdevēju VISC apstiprinātie angļu valodas mācību līdzekļi ir uzskatāmi par aizvietojamiem savā starpā no pieprasījuma puses, jo skolām ir tiesības izvēlēties, kurus no VISC apstiprinātajiem mācību līdzekļiem izmantot, un dažādās Latvijas skolās skolnieki angļu valodu mācās no atšķirīgu izdevēju angļu valodas grāmatām. Tādējādi KP norāda, ka minētā Izplatīšanas līguma izvērtēšanā ir pamatoti un pietiekami konkrēto tirgu noteikt kā visu VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu iepirkuma tirgu, neizdalot angļu valodas mācību līdzekļus sīkāk pa izdevējiem, klasēm vai klašu grupām, vai mācību līdzekļu veidiem.
- 7 Ģeogrāfiskais tirgus KP vērtējumā Uzraudzībā nosakāms kā Latvijas Republikas teritorija, jo VISC apstiprinātie angļu valodas mācību līdzekļi atbilst valsts vispārējās izglītības standartiem un ir paredzēti mācību procesa nodrošināšanai Latvijā.
- 8 Līdz ar to KP Uzraudzības ietvaros definē konkrēto tirgu kā VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu iepirkuma tirgus Latvijas Republikas teritorijā.

2. Angļu valodas mācību līdzekļu izplatīšanas struktūra

- 9 Lai novērtētu VISC apstiprinātu angļu valodas mācību līdzekļu iepirkumu tirgu, KP skatījumā Uzraudzības ietvaros būtiski ir aplūkot kopumā angļu valodas mācību līdzekļu izplatīšanas struktūru plašāk nekā Latvijas Republikas ietvaros. Uzraudzībā KP noskaidroja, ka Latvijā VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu izplatīšanā darbojas vairāki tirgus dalībnieki, kuri izplata dažādu izdevēju VISC apstiprinātos angļu valodas mācību līdzekļus.
- 10 Izplatīšanas struktūra veidota tā, ka ārzemju izdevniecību izdotajiem VISC apstiprinātajiem angļu valodas mācību līdzekļiem ir viens vai vairāki tiešie iepircēji Latvijā, kuri ir arī šo ārzemju izdevniecību VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu izplatītāji Latvijā. Savukārt Latvijas izdevēji, kuri veic angļu valodas mācību līdzekļu izdošanu, ir arī savu izdoto VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu tiešie izplatītāji.

---

⁶ Konkurences padomes publiskais ziņojums par mācību grāmatu tirgu, Pieejams KP mājas lapā <http://www.kp.gov.lv/documents/dc0f82bf3b716f487f7d3a2f46869c204af4ce46> 2.lpp.

Angļu valodas mācību līdzekļu tiešie iepircēji/izplatītāji 2016.gadā

Izdevēji →	SIA "RaKa"	SIA "Apgāds Zvaigzne ABC"	<i>Express Publishing</i>	<i>OxfordUniversityPress</i>	<i>Pearson</i> ⁷	<i>CambridgeUniversityPress</i>
Izplatītāji un/jeb iepircēji →	SIA "RaKa"	SIA "Apgāds Zvaigzne ABC"	SIA "Jānis Roze"	1. SIA "Globuss A" 2. SIA "Jānis Roze"	1. SIA "Globuss A" 2. SIA "Jānis Roze" 3. SIA "Lielvārds"	1. SIA "Globuss A" 2. SIA "Jānis Roze"

- 11 Tabulā Nr.1 ir norādīti visi VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu izdevēji un/vai izplatītāji 2016.gadā Latvijā. Izplatītāji (ārzemju izdevēju gadījumā) ir tie uzņēmumi, kuri angļu valodas mācību līdzekļus tieši iepirka no ārzemju izdevējiem un tālāk tos pārdeva citiem grāmatu izplatītājiem vairumtirgotājiem/mazumtirgotājiem vai tieši skolām Latvijā.
- 12 Latvijas angļu valodas mācību līdzekļu izdevējs SIA „RaKa” izplata VISC apstiprinātos angļu valodas mācību līdzekļus ar zīmolu *RaKa*, bet Latvijas izdevējs SIA Apgāds „Zvaigzne ABC” izplata VISC apstiprinātos angļu valodas mācību līdzekļus ar zīmolu *Zvaigzne ABC*, kā arī iepērk citu zīmolu VISC apstiprinātos angļu valodas mācību līdzekļus. Savukārt SIA „Jānis Roze” ir vairāku ārzemju izdevēju VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu izplatītājs. SIA „Jānis Roze” iepirktie un izplatītie zīmoli 2016.gadā ir - *Express Publishing*, *OxfordUniversityPress*, *Pearson* un *CambridgeUniversityPress*. SIA „Globuss A” iepirktie un izplatītie zīmoli 2016.gadā ir - *OxfordUniversityPress*, *Pearson* un *CambridgeUniversityPress*.
- 13 Lai novērtētu tirgus dalībnieku tirgus daļu, KP apkopoja datus par visiem VISC apstiprinātajiem angļu valodas mācību līdzekļiem, kuri 2016.gadā tika iepirkti/nodoti realizācijai Latvijā, gan vienībās (gabali), gan EUR izteiksmē (skatīt Tabulā Nr.2). Ņemot vērā, ka Latvijā ir divi vietējie VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu izdevēji kā SIA „Apgāds Zvaigzne ABC” un SIA „Raka” un šīs komercsabiedrības arī ir izplatījušas jeb nodevušas realizācijai savus izdotos angļu valodas mācību līdzekļus, tad KP ņēma vērā šo izdevēju (SIA „Apgāds Zvaigzne ABC” un SIA „Raka”) VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu nodoto realizācijai apjomu pie iepirkuma tirgus apjoma noteikšanas.

⁷ Pēc 2017.gada maija vienīgais *Pearson* izplatītājs ir SIA „Jānis Roze”

Iepirktais/nodotais realizācijai VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu apjoms Latvijā 2016.gadā

Nr.p.k.	Izdevēji	Tirgus daļa vienībās ⁸ (gabali)	Tirgus daļa EUR ⁹ bez PVN
1.	<i>OxfordUniversityPress</i>	[50-60]%	[50-60]%
2.	<i>Pearson</i>	[30-40]%	[30-40]%
3.	<i>Express Publishing</i>	[5-10]%	[1-5]%
4.	SIA „Apgāds Zvaigzne ABC”	[1-5]%	[1-5]%
5.	SIA „RaKa”	[1-5]%	[1-5]%
6.	<i>CambridgeUniversityPress</i>	[1-5]%	[<1]%
Kopā		100%	100%

Avots: Izplatītāju un izdevēju sniegtā informācija

- 14 Tā kā Latvijā ir VISC apstiprinātais mācību literatūras saraksts un izvēli par mācību procesā izmantojamajiem līdzekļiem izdara skolas, tad izplatītāji konkurē par sadarbību ar skolām ierobežota – VISC apstiprināta – mācību līdzekļu klāsta ietvaros.
- 15 Novērtējot no ārzemju izdevējiem iepirkto un vietējo angļu valodas mācību līdzekļu izdevēju nodoto realizācijai VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu apjomu, KP secina, ka 2016.gadā *Pearson* mācību līdzekļu apjoms Latvijā ir bijis nozīmīgs. Tomēr *OxfordUniversityPress* VISC apstiprinātie mācību līdzekļi bijuši pieprasītāki par *Pearson* angļu valodas mācību līdzekļiem. Savukārt *CambridgeUniversityPress* un *Express Publishing* VISC apstiprinātie mācību līdzekļi ir mazāk pieprasīti un nerada būtisku konkurenci *OxfordUniversityPress* un *Pearson* angļu valodas mācību līdzekļiem. Tabulā Nr.3 norādīta katra izplatītāja tirgus daļa VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu tirgū, tai skaitā sadalījumā pa zīmoliem, kurus tie piedāvā Latvijas pircējiem.

Izplatītāju tirgus daļa iepirkto/ realizācijai nodoto VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu tirgū 2016.gadā

Izdevējs	Pircēji/Izplatītāji	tirgus daļa (%) vienībās (gabalos)	tirgus daļa (%) EUR bez PVN
<i>Pearson</i>	SIA „Lielvārds”	[1-5]%	[1-5]%
<i>CambridgeUniversityPress</i>	SIA „Globuss A”	[<1]%	[<1]%
<i>OxfordUniversityPress</i>	SIA „Globuss A”	[30-40]%	[30-40]%
<i>Pearson</i>	SIA „Globuss A”	[10-20]%	[10-20]%
	SIA „Globuss A”	[40-50]%	[40-50]%

⁸Tirgus daļas procents vienībās tika noteikts ņemot vērā iepirkto mācību līdzekļu skaitu gabalos.

⁹Izdevumi EUR bez PVN, kurus mācību līdzekļu iepircēji izdevuši iepērkot attiecīgo izdevēju mācību līdzekļus, kā arī vietējo Latvijas izdevēju nodotais angļu valodas mācību līdzekļu apjoms EUR bez PVN

SIA „Apgāds Zvaigzne ABC”	SIA „Apgāds Zvaigzne ABC”	[1-5]%	[1-5]%
SIA „RaKa”	SIA „RaKa”	[1-5]%	[1-5]%
CambridgeUniversityPress	SIA „Jānis Roze”	[1-5]%	[<1]%
OxfordUniversityPress	SIA „Jānis Roze”	[20-30]%	[10-20]%
Pearson	SIA „Jānis Roze”	[10-20]%	[10-20]%
Express Publishing	SIA „Jānis Roze”	[5-10]%	[1-5]%
	SIA „Jānis Roze”	[40-50]%	[40-50]%
Pavisam Kopā		100%	100%

Avots: Izplatītāju un izdevēju sniegtā informācija

- 16 Ņemot vērā analizētos datus, KP secina, ka 2016.gadā VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu iepirkuma tirgū ir divi līdzvērtīgi iepircēji/izplatītāji SIA „Jānis Roze” un SIA „Globuss A”, pārējo izplatītāju tirgus daļas ir salīdzinoši nelielas.

3. Izplatīšanas līguma ietekmes novērtējums

- 17 Ekskluzīvi izplatīšanas līgumi nav aizliegti, taču jāņem vērā, ka ekskluzīvajiem izplatīšanas līgumiem ir jāatbilst noteiktām normatīvo aktu prasībām. Ņemot vērā, ka Uzraudzības ietvaros tika analizēts vertikāls Izplatīšanas līgums, KP izvērtēja šī Izplatīšanas līguma atbilstību normatīvajiem aktiem, t.i., KL 11.panta pirmās un otrās daļas noteikumiem, tostarp pārbaudīja vai Izplatīšanas līgums satur stingros jeb mērķa ierobežojumus, kā arī vai tas atbilst Noteikumiem Nr.797 un Pamatnostādņem¹⁰.
- 18 KL 11.panta pirmās daļas noteikumi nosaka, ka „*Ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, to skaitā vienošanās par: 1) tiešu vai netiešu cenu vai tarifu noteikšanu jebkādā veidā vai to veidošanas noteikumiem, kā arī par tādas informācijas apmaiņu, kura attiecas uz cenām vai realizācijas noteikumiem; 2) ražošanas vai realizācijas apjomu, tirgu, tehniskās attīstības vai investīciju ierobežošanu vai kontroli; 3) tirgu sadali, ņemot vērā teritoriju, pircējus, piegādātājus vai citus nosacījumus (..)*”.
- 19 Novērtējot Izplatīšanas līguma noteikumus atbilstoši KL 11.panta pirmajai daļai, Noteikumiem Nr.797 un Vertikālo ierobežojumu regulai, KP secina, ka Izplatīšanas līguma noteikumi nesatur stingros jeb mērķa ierobežojumus.
- 20 Vertikālais izplatīšanas līgums, kur pircēja tirgus daļa pārsniedz 30% konkrētajā tirgū ir novērtējams pēc KL 11.panta otrās daļas noteikumiem t.i., jānovērtē vai ekskluzīvais izplatīšanas līgums, *veicina preču realizācijas uzlabošanu vai ekonomisko attīstību, radot labumu patērētājiem, vienlaikus jāvērtē vai izplatīšanas līgums: 1) neuzliek attiecīgajiem tirgus dalībniekiem ierobežojumus, kuri nav nepieciešami minēto mērķu sasniegšanai; 2) nedod iespēju likvidēt konkurenci ievērojamā konkrētā tirgus daļā.*
- 21 No Uzraudzības laikā iegūtajiem datiem, KP konstatē, ka SIA „Jānis Roze” iepērk ne tikai Pearson VISC apstiprinātos angļu valodas mācību līdzekļus, bet arī citu (t.i.,

¹⁰Pamatnostādnes vertikālo ierobežojumu jomā 2010/C130/01, pieejams: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52010XC0519\(04\)&from=LV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52010XC0519(04)&from=LV)

- CambridgeUniversityPress, OxfordUniversityPress, Express Publishing*) izdevēju VISC apstiprinātos angļu valodas mācību līdzekļus, un SIA „Jānis Roze” tirgus daļa VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu iepirkuma tirgū pārsniedz Noteikumos Nr.797 noteikto 30% sliekšni (skatīt Tabulu Nr.3). Tā kā 30% tirgus daļas sliekšnis konkrētajā tirgū ir sasniegts, KP Uzraudzībā veica padziļinātu tirgus izpēti.
- 22 Platforma skaidro, ka izvēlētais izplatīšanas modelis rada vairākus efektivitātes ieguvumus, tostarp: 1) atvieglo izplatīšanas procesu, 2) samazina izplatīšanas izmaksas, 3) saīsina izplatīšanas ķēdi, 4) nodrošina apjomradītus ietaupījumus, lai varētu piedāvāt labākās cenas klientiem. Izplatīšanas struktūras pārmaiņas bija vajadzīgas, jo pasūtījumu apstrāde gan Polijā, gan Lielbritānijā prasīja ievērojamu laiku, tāpēc notika izplatīšanas sistēmas maiņa.
- 23 Atbilstoši Pamatnostādņu 100.punktam vertikālo ierobežojumu iespējamā negatīvā ietekme uz tirgu varētu notikt, ja, piemēram, tiktu konstatēta tirgus bloķēšana citiem piegādātājiem vai citiem pircējiem, radot šķēršļus ieiešanai tirgū vai darbības paplašināšanai tajā. Analizējot situāciju tirgū, KP nekonstatē šāda ierobežojuma pastāvēšanu, jo Izplatīšanas līgums neierobežo Platforma veikt pasīvo tirdzniecību, t.i. sniegt iespēju citiem izplatītājiem *Pearson* mācību līdzekļus iepirkt tieši no Platforma, neizmantojot SIA „Jānis Roze” pakalpojumus¹¹.
- 24 Pamatnostādņu 156.punkts skaidro, ka citu izplatītāju tirgus piekļuves bloķēšana var radīt problēmas, ja tiek konstatēta „pircēja vara”. Ņemot vērā SIA „Jānis Roze” un citu tirgus dalībnieku, jo īpaši SIA „Globuss A” tirgus daļu VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu iepirkuma tirgū 2016.gadā, apstiprināto mācību līdzekļu klāstu, sadarbību ar skolām un citus nosacījumus, KP nekonstatē SIA „Jānis Roze” tirgus varas vai dominējoša stāvokļa pastāvēšanu VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu iepirkuma tirgū Latvijas Republikas teritorijā.
- 25 KP veica abu lielāko izplatītāju - SIA „Globuss A” un SIA „Jānis Roze” - angļu valodas mācību līdzekļu iepirkuma un vidējās vairumtirdzniecības cenas pieauguma analīzi. SIA „Globuss A” vidējās iepirkuma cenas pieaugums 2017.gadā salīdzinājumā ar 2016.gadu dēļ tā, ka SIA „Globuss A” neiepērk mācību līdzekļus tieši no piegādātāja ārvalstīs, ir lielāks nekā tas bija SIA „Jānis Roze”. Šāds iepirkuma cenas pieaugums KP vērtējumā nav tieši saistāms ar Izplatīšanas līguma noteikumiem, jo Izplatīšanas līgums neietver kādus ierobežojošus noteikumus par tālākpārdošanas cenu piemērošanu, ko izdevējs *Pearson* vai Platforma noteiktu SIA „Jānis Roze”. Atbilstoši tirgus dalībnieku sniegtajiem skaidrojumiem mācību līdzekļu cenas katru gadu pieaug un ikgadējs cenu pieaugums ir saistīts ar tipogrāfijas izmaksu, transporta un komunālo pakalpojumu u.c. pieaugumu. Savukārt SIA „Globuss A” un SIA „Jānis Roze” vidējais cenas, par kurām mācību līdzekļi tiek pārdoti skolām vai citiem izplatītājiem, pieaugums 2017.gadā salīdzinājumā ar 2016.gadu vērtējams kā līdzīgs.
- 26 KP pieprasīja informāciju no skolām Latvijā par cenām un sadarbību ar piegādātājiem. Atsevišķas skolas KP norādīja, ka, iepērkot *Pearson* angļu valodas mācību līdzekļus no SIA „Jānis Roze” vai SIA „Globuss A”, cena dažiem *Pearson* angļu valodas mācību līdzekļiem 2017.gadā ir palielinājusies aptuveni līdz 20% neatkarīgi no piegādātāja. Cenu pieaugums ir noticis arī citu izdevēju angļu valodas mācību līdzekļiem, tajā skaitā arī *Oxford University Press*. Minētā kontekstā nav pamata uzskatīt, ka cenu pieaugums nebūtu noticis vai būtu mazāks, ja pastāvētu iepriekšējā izplatīšanas sistēma.
- 27 Angļu valodas mācību līdzekļu tirgū cena nav vienīgais un noteicošais faktors, kas nodrošina konkurences priekšrocības, bet arī tādi faktori kā: 1) spēja ātri reaģēt uz

---

¹¹“Pasīvā” - pārdošana ir reaģēšana uz individuālu klientu nepieprasītiem pasūtījumiem, tostarp preču piegāde vai pakalpojumu sniegšana šiem klientiem. Skaidrojums no Pamatnostādņēm 51.punkts, pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:130:0001:0046:LV:PDF>

- tirgus tendencēm, 2) ātras piegādes klientiem (laba krājumu pārvaldība un visa piegādes loģistika), 3) zināšanas par piedāvājumu, 4) tirdzniecības pieredze, 5) labs pārdošanas tīkls (pieejamība klientiem).
- 28 Novērtējot skolu un citu aptaujāto izplatītāju viedokļus par to, kā ir mainījusies sadarbība *Pearson* mācību līdzekļu iegādē kopš SIA „Jānis Roze” kļuvis par *Pearson* angļu valodas mācību līdzekļu ekskluzīvo izplatītāju, kopumā problēmas, kuras būtu saistītas ar mācību līdzekļu piegādes ātrumu vai apkalpošanas kvalitāti Uzraudzībā nav identificētas. Citi Latvijas izplatītāji SIA „Jānis Roze” mācību līdzekļu piegādes raksturoja kā korektas. Nevienam no papildus aptaujātajiem izplatītājiem nenorādīja uz *Pearson* mācību līdzekļu piegādes aizkavēšanās gadījumiem, bet SIA „Globuss A” norādīja, ka piegādes ātrums ir palicis tāds pats kā iepriekš.
- 29 SIA „Globuss A” bija norādījusi uz atsevišķiem mācību līdzekļu piegādes aizkavēšanās gadījumiem no SIA „Jānis Roze” puses izplatīšanas sistēmas maiņas rezultātā, kas pasliktina sadarbību ar skolām. SIA „Jānis Roze” sniedza skaidrojumus par šiem mācību līdzekļu piegādes aizkavēšanās gadījumiem 2017.gadā, informējot, ka šādi atsevišķi aizkavēšanās gadījumi notiek, ja prece nav pieejama Platforma noliktavā Polijā vai beigusies attiecīgā mācību līdzekļa tirāža. Novērtējot sniegtos viedokļus, KP secina, ka piegādes aizkavēšanās nav regulāras un ir vērtējamas kā izņēmuma gadījums nevis sistēmas nepilnība.
- 30 Iespējamie ieguvumi Izplatīšanas līguma ietvaros, ko var sniegt procesa efektīvizēšana, ir vienkāršotas pasūtījuma procedūras, paātrināts pasūtījumu izpildes laiks, ietaupījums no lielāka apjoma pasūtījumiem, samazinot izmaksas, jo dažu desmitu vai simtu grāmatu pasūtījumu izpildes izmaksas ir lielākas par liela apjoma pasūtījumu izpildi. Tomēr jāņem vērā, ka *Pearson* izplatīšanas sistēmas maiņa tika veikta 2017.gada sākumā un Izplatīšanas līgums KP Uzraudzības izpētes brīdī bija spēkā tikai vienu gadu. Tā kā intensīvākā mācību līdzekļu iegāde notiek pirms mācību gada sākuma, tad šāds laika periods varētu nebūt pietiekami ilgs, lai saskatītu ieguvumus no *Pearson* izplatīšanas sistēmas maiņas, tai skaitā Platforma norādītajām iepriekš pastāvējušajām lēnajām piegādēm no Lielbritānijas un Polijas.
- 31 Pastāvot ekskluzīvam Izplatīšanas līgumam kā viens no konkurences ierobežošanas riskiem varētu būt gadījumi, ja SIA „Jānis Roze” skolām mācību līdzekļus pārdotu par tādu pašu cenu vai vēl lētāk nekā tādus pašus mācību līdzekļus pārdodot citiem izplatītājiem. Pie šādiem apstākļiem citi izplatītāji nevarētu konkurēt ar SIA „Jānis Roze” par mācību līdzekļu piegādēm skolām. Uzraudzības ietvaros KP nav ieguvusi apstiprinājumu šādai SIA „Jānis Roze” rīcībai, kas varētu ierobežot citu tirgus dalībnieku spēju konkurēt ar SIA „Jānis Roze” par *Pearson* angļu mācību līdzekļu piegādi skolām.
- 32 SIA „Jānis Roze” iesniegtā informācija par *Pearson* VISC apstiprināto mācību līdzekļu cenām 2017. un 2018.gadā liecina, ka SIA „Jānis Roze” cenas skolām ir augstākas salīdzinājumā ar vienīgā līdzvērtīgā konkurenta SIA „Globuss A” iepirkuma cenām no SIA „Jānis Roze” tādām pašām mācību līdzekļiem. Ievērojot minēto KP nesaskata SIA „Jānis Roze” piemērotās cenas maržas (margin squeeze)¹² problēmas, kas varētu izslēgt SIA „Globuss A” iespēju konkurēt ar SIA „Jānis Roze” grāmatu tālākā izplatīšanā skolām.
- 33 Lai samazinātu riskus nākotnē, KP uzskatīja par lietderīgu veikt SIA „Jānis Roze” brīdināšanas procedūru, skaidrojot kā ekskluzīvu izplatīšanas līgumu darbība var negatīvi ietekmēt konkurenci. KP brīdināšanas procedūras laikā SIA „Jānis Roze” norādīja uz nepieciešamību izstrādāt un piemērot cenu politikas principus un piegādes

¹²Marginsqueeze - ir izslēdzošā jaunprātīga izmantošana, kas rodas tad, kad vertikāli integrēts uzņēmums rada atšķirības starp augšupējām un lejupējām cenām, lai mazinātu piekļuvi (saspiestu cenu maržu) konkurenta peļņai. Šādas cenu noteikšanas mērķis ir vai nu palielināt konkurenta ienākšanas izmaksas, kavēt rentabilitāti vai ierobežot tā spēju palikt vai paplašināties tirgos, pieejams: http://www.konkurrensverket.se/globalassets/publikationer/workingpaper/working_paper_2015-2.pdf

noteikumus, kas izslēgtu iespēju nākotnē neievērot godīgu, vienlīdzīgu un nediskriminējošu konkurenci attiecībā uz visiem VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu izplatītājiem Latvijā.

4. Secinājumi

- 34 Uzraudzības ietvaros KP novērtēja situāciju VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu izplatīšanā Latvijā. Latvijā tiek izplatīti vairāku izdevēju angļu valodas mācību līdzekļi, no kuriem izplatītākie ir *Pearson* un *Oxford University Press* ar tirgus daļu virs 30% katram. Kā konkrētais tirgus Uzraudzības vajadzībām tika noteikts VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu iepirkuma tirgus Latvijas Republikas teritorijā.
- 35 Uzraudzības ietvaros KP pārbaudīja vai Izplatīšanas līgums nesatur stingros ierobežojumus konkurencei, atbilstoši Vertikālo ierobežojumu regulai¹³, Noteikumiem Nr.797¹⁴, Pamatnostādņem¹⁵. Uzraudzības ietvaros pārbaudīts, vai Izplatīšanas līgums ļauj Platforma veikt produktu tiešu pārdošanu Baltijā, reaģējot uz klientu individuāliem pasūtījumiem. KP vērtējumā ekskluzīvā izplatīšanas modeļa ietvaros nenotiek tirgus piekļuves bloķēšana, jo izplatītājiem pastāv iespējas iegādāties mācību līdzekļus arī pasīvās tirdzniecības ietvaros.
- 36 KP konstatē, ka SIA „Jānis Roze” tirgus daļa pārsniedz 30% VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu iepirkuma tirgū. Uzraudzības ietvaros nav iegūti pierādījumi, kas ļautu secināt, ka ir notikusi būtiska konkurences samazināšanās būtiskā konkrētā VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu iepirkuma tirgus daļā Latvijas Republikā. KP nekonstatēja, ka Izplatīšanas līgums 2017.gadā ir atstājis negatīvas sekas - nav konstatētas darbības, kas izslēgtu citu tirgus dalībnieku iespēju konkurēt par angļu valodas mācību līdzekļu piegādi skolām. Vērtējot *Pearson* mācību līdzekļu cenu pieaugumu, KP pirmšķietami secina, ka tas nav tieši saistāms ar Izplatīšanas līgumu, bet ar vispārējām tendencēm un tirgus situāciju, kā arī konkurences apstākļiem kopumā. Nav konstatētas arī citas negatīvas sekas, piemēram, mācību līdzekļu piegādes aizkavējumus vai apkalpošanas kvalitātes pasliktināšanās.
- 37 Lai samazinātu riskus nākotnē, KP uzskatīja par lietderīgu veikt SIA „Jānis Roze” brīdināšanas procedūru, skaidrojot kā ekskluzīvu izplatīšanas līgumu darbība var negatīvi ietekmēt konkurenci. KP brīdināšanas procedūras laikā SIA „Jānis Roze” norādīja uz nepieciešamību izstrādāt un piemērot cenu politikas principus un piegādes noteikumus, kas izslēgtu iespēju nākotnē neievērot godīgu, vienlīdzīgu un nediskriminējošu konkurenci attiecībā uz visiem VISC apstiprināto angļu valodas mācību līdzekļu izplatītājiem Latvijā.

¹³Vertikālo ierobežojumu regula Nr.330/2010, pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010R0330&from=LV> 4.pants.

¹⁴Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumu nr.797 „Noteikumi par atsevišķu vertikālo vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam” 8., 8.1., 8.2. un 12.punktā

¹⁵ Pamatnostādnes vertikālo ierobežojumu jomā 2010/C130/01, 48., 50.p., pieejams: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52010XC0519\(04\)&from=LV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52010XC0519(04)&from=LV)

Pateicība

Konkurences padome pateicas visiem uzņēmumiem, kas sniedza tirgus uzraudzības veikšanai nepieciešamo informāciju.

Par tirgus uzraudzībām

Konkurences padome veic tirgus uzraudzības – padziļinātu konkurences situācijas analīzi – mērķtiecīgi izvēlētos tirgos, lai atklātu un novērstu konkurences kropļojumus, kas ierobežo uzņēmumu vienlīdzīgu sāncensību.

Uzraudzības noslēguma ziņojums tiek publiskots, ja to neliedz informācijas pieejamības ierobežojumi un ja informācija par tirgu, kas iegūta papildus pārkāpuma konstatēšanai vai nekonstatēšanai, uzskatāma par būtisku.

Sabiedrības līdzdalības iespējas

*Anonīmas ziņošanas iespēja Konkurences padomes interneta vietnē:
<http://www.kp.gov.lv/lv/tipoffs>*

Informēt Konkurences padomi par iespējamiem pārkāpumiem vai saņemt konsultāciju iespējams gan klātienē (iepriekš piesakoties), gan telefoniski (arī neatklājot savu identitāti).

Konkurences padome

Brīvības 55, 2.korp.,
Rīga, LV-1010,
Tālrunis: +371 67282865
Fakss: +371 67242141
E-pasts: konkurence@kp.gov.lv

www.kp.gov.lv

[@KPgovLV](https://twitter.com/KPgovLV)